సరోరుహవ్యూహం

★

"శ్రీపతి"

ఈ కథలోని పూర్వభాగమంతా యవ్వనంలోని కాంక్షలు, అనురాగాలు, ఆదర్శాలు ఒక్కొక్కటే అనుభవం పొందడం. తత్ఫలితమే సాత్యకి రావులోని యీ సంశ్లిష్టతకు కారణం. తల్లిదండ్రుల మాటలకి అసమ్మతి తెలియజేయని యీ యిరవై యేళ్ల జీవితంలో యీదినం యెదిరించాడు.' అంటే దానిక్కారణం తార అనుకోండి.

అతని యెదురుగ నిల్చొని అనురాగాలు ప్రశ్నిస్తున్నాయి. ఆదర్శాలకి — అనురాగాలకీ మధ్య వైరుధ్య మేర్పడింది.

అందుకే —

యిప్పుడు —

సంఘం సముద్రం. అందొక సమస్యల మందర పర్వతం , కవ్వం అనురాగాలు, ఆదర్శాలు — దేవతలూ, దానవులూ; జీవితం శేషువు. పాలకడలి త్రచ్చినపుడు మొదటిది —

'యీ మాఘమాసంలో పెళ్లి కావాల్సిందే!' అనే తండ్రి మూర్ఖపు పట్టుదల!

సాత్యకిరావుకి తీవ్రమయిన కోపమొచ్చింది. తనకొక హృదయముంది—అనుభవించేందుకు; తనకి మనసుంది —ఆలోచించేందుకు, సంఘంలో తనొక వ్యక్తి — హక్కులు అనుభవించేందుకు, విధులు నిర్వర్తించేందుకు!

తన గదిలో, పరుపుమీద, చీకటిలో సద్దు యెరగని నడిరేయి వరకు చిటపటలాడి ఆలోచించాడు. అనురాగం చెంపపెట్టు, ఆదర్శపు వెన్నుపోటు తగులుతున్నాయి.

తండ్రి స్థిరపరచిన ఆ అమ్మాయి చిన్నపిల్ల, తమ కులంలో చిన్ననాటే పెళ్లిళ్లు. అది ఆచారం. కాని ఆపిల్ల తరువాత బాధపడితే? దానికి బాధ్యుడు తనే! ఆమె జీవితం మోసగించబడితే — దానికి కారకుడు తనే! యీ వయసులో ఆపిల్లకు పెళ్లి కాకూడదు.

చలివేస్తోంది. చీకటి. నక్షత్రాలు చల్లని మంచుని కురుస్తున్నాయి. ఉత్తర గాలులకు చెట్లు గజగజవణుకుతున్నాయి. విరహ పీడితలా వుంది ప్రకృతి. తలుపు తెరచి బయట చూస్తూ కూచొన్నాడు. తల్లిదండ్రులకు సమాధానంచెప్పే క్షణం ఆసన్నమవుతోంది. ఒక్కసారి తార జ్ఞప్తి కొచ్చింది తార!

ఆ చీకట్లో, చెట్ల నీడల్లోంచి, కారుతున్న మంచు బిందువుల్లో తడుస్తూ, కొంకర్లు పోయిన కాళ్లతో నడిచేసాడు — స్టేషన్‌కి. రైల్లో — విశాఖపట్నం — తన అద్దెగది — మిత్రులు — క్లాసులో తార.

* * *

'నాకు భయమేస్తోంది — నేనేమై పోతానో?' అందోసారి తార. ఆమె అనాల్సిందే ఆ ప్రశ్న. ఆసరాలేని తల్లి. తండ్రి చనిపోయారు — ఓ రైలు ప్రమాదంలో. మామయ్యొకరు క్విట్ యిండియా విప్లవంలో బలైయ్యారు. ఇంకో మామయ్య రెండో ప్రపంచయుద్ధంలో, బర్మాలో చనిపోయారు. ఒక చెల్లెలు భర్తతో కష్టాలుపడి, యింట్లోవాళ్లెవరూ ఆమెను గౌరవించకపోగా, జీవితం తన యిష్టమొచ్చినట్టు వినియోగించుకొనే శక్తిమీద నమ్మకం కలిగి, నూతిలోపడి, ఆత్మహత్య చేసుకు చచ్చిపోయింది. చిన్న మామయ్య కమ్యూనిస్టయి నాగార్జునసాగర్ డామ్‌లో కూలీల నాయకుడుగా, దినమోగండంగా గడుపుతున్నాడు.

ఆస్తి అనుభవించేందుకు మిగల్లేదు. కొద్ది నెలల్లో యేదో ఉద్యోగం దొరక్కపోతే జీవితం పతనమయి పోతుందనే భీతి ఆమెలో పేరుకొన్నది. అందుకే అలా అంది సాత్యకితో.

'నే నాదుకొంటాను మీ సంసారాన్ని' అనే గొంతులోని మాట పెదవులవద్ద ఆగిపోతోంది అతనిలో.

'నాకు బంధువులెవరున్నారో తెలీదు. అప్పట్లో నాన్నగారికి యిక్కడ ఉద్యోగమవడం మేము యిక్కడికి వచ్చేయడం జరిగింది. పల్లెటూరిలోని ఆస్తంతా మా అమ్మ అమ్మేసి, యిల్లు కొని, మిగతా బ్యాంకులో వేసింది. అది యింత వరకూ —' అంది.

తార తల్లి జానకమ్మ,కూతురు పెళ్లి విషయం సుమారు బెంగపెట్టుకుంది. ఎవరూ దిక్కులేరు! ఎలా? పల్లెటూళ్లో సంబంధం చూస్తే యీ పువ్వు యెక్కడ బురదలో పడిపోతుందోనని ఆమె బాధ!

సాత్యకిరావు జానకమ్మను 'అమ్మా' అనేవాడు. ఆ పవిత్రపదం హృదయాల్లోనున్న ఆశలకి అంత రాయం కలిగించేది — ఆ యిద్దరిలో

కాలేజీ విడిచాక ఆ సాయంత్రం వీరెండలో వచ్చి ప్రశాంతంగా వున్న ఆయింట్లో ప్రవేశించాడు. తెరచిన తలుపులు నిరుపేద ఆత్మలా కిర్రుమని మూలిగాయి.

తార ద్వారానికి చేరగిలబడి నిల్చొని వుంది. ఆమె స్తబ్దుగా చూసింది. భావశూన్యమయిన ఆమె మోము అతనిలో ఆరుక్కొని బాధ రేకెత్తించింది. ఆగదిలో మంచంమీద తను ఆలోచనల కలతలతో కూచొన్నాడు.

'ఏం వెళ్లారు?'

'పెళ్లి గాం వచ్చిందని చెప్పారుగా'

"'అవును కారణం'' "అనుక్కొనిమాటలు''

ఆమె విసుగుచెంది మరిప్రశ్నించలేదు. అతనిలోని బాధ ఆగడం లేదు. ఉద్రిక్తత అపశృతులు పలుకుతోంది.నిర్జీవంగా,నిస్సారంగావుంది భావన.

'పెళ్లి చేసుకోమన్నారు?'

అపస్వరం విని సవరించమనే కోరికతో, 'అయితే యేమన్నారు మీరు?' అడిగింది.

'యేం చెప్పలేదు. చెప్పకండా వచ్చేసాను.'

పెరట్లో కూరగాయలు తరుగుతూ వింటోన్న జానకమ్మ, 'అదేం ప్రవర్తన బాబూ?' అంటూ నొచ్చుకొంది.

* * *

మరుసటిదినం మధ్యాహ్నం గోపాలస్వామి వచ్చారు. ఆయన కళ్లు యెర్రబడి వున్నాయి. బాధపడి ఘర్షణపడి వచ్చినట్టున్నాడు. కొడుకు చెడిపోతున్నాడనే కోపంతో కుమిలిపోతున్నట్టు కన్పించాడు. అతనిలో సంశయం కదులుతోంది. తండ్రి విపరీత ప్రవర్తన, ఆకారం సాత్యకిరావుని బాధ పెట్టాయి.

మొదట్లో కోప్పడ్డారు. తన తలంపు నిర్విఘ్నంగా సాగాలని కోరారు. ''వూర్లో అందరూ యిదే చెప్పుకొంటున్నారు. ఏం బాధపెట్టారో వెళ్లిపోయాడు. యెక్కడికో వెళ్లిపోయుంటాడు. యింక రాడు అని మమ్మ,ప్రేమగా పెంచారు. చదివించారు. ఖర్చుపెట్టారు. దానికి ప్రతి ఫలంగాయీనాడు తలిదండ్రులనులక్ష్యపెట్టడం లేదు. అని నిన్నూ నిందిస్తున్నారు. ఎవరో అంది. నీవు యిక్కడెవరినో యేమిటో చేసికొంటావని.'

నాన్నగారు ఆవిషయం అలా చెపుతోంటే 'యింతటి జ్వాలకు తనకోపం కారణమయిందా?' అని విచారించాడు. తన తెలివితక్కువ తనానికి నిందించుకొన్నాడు.మూర్ఖతకి విస్తుపోయాడు.

'యీ పెళ్లి కాకపోతే యింకోటి. కాని వాటిని బాధపెట్టొద్దు అని మొత్తుకొంటోంది మీయమ్మ. నిన్ను చూడందే బతకదు. నీ యిష్టమే కానీయ్. రేపు బయల్దేరు. రెండు దినాల్లో వచ్చేద్దువు గాని —'

అలాగేనని తల వూపాడు — కిందకి చూస్తూ.

* * *

జానకమ్మ ఆవుత్తరం పూర్తిగా చదివింది. విషయమంతా అర్థమయింది. చెప్పలేక సాహసించి ఉత్తరం రాసింది. నీరజకి తనవద్ద చెప్పేందుకు యెందుకు భయం? మేలు కీడు లెంచుకొని చేయాల్సిన పనులు కదా? మాట్లాడితేయేం తప్పు?

'రెండు హృదయాలు సన్నిహిత మయితే పెద్ద లందుకు అక్షతలు చల్లాలి. ఆశీర్వదించాలి' ఉత్తర లోని ఆమాటలు నీరజ తన చెవిలో అంటున్న ట్టున్నాయి.

'ఒకరి సుఖంకోసం కొన్ని త్యాగాలు చేయడం కొందరికి ముఖ్యమవుతుంది. ఆత్మాభిమానం వీడి సహకరించాలి. అది విస్మరిస్తే హృదయం సంకు చితమయినందులకు పశ్చాత్తాప పడాల్సొస్తుంది'' యీ మాటలు చెప్పుకొనే సన్నిహితత్వం నీరజకు తనవద్ద లేకపోయిందా? ఓ ఉత్తరం రాసింది అని తనలో ఆమె బాధపడింది.

ఆమె వ్రాసిన విషయం ఆనందకరమయినదే, అయినప్పటికీ అసంతృప్తి ఆమెలో దిగజారలేదు. అందుకు కారణం సాత్యకిరావు సంబోధన, 'అమ్మా' అపస్వరమయిందామెలో.

* * *

ఊరిలో అడుగు పెట్టేసరికి తన ఆశయాల మీద ఉన్నపూర్తి నమ్మకం వమ్మయింది. పెద్దలు తోటివాళ్లు నీతులు బోధించి కులాచారాలు వర్ణి స్తున్నారు. పదిమందిని బాధపెట్టి నీవు సుఖ పడడం మంచిది కాదన్నారు. నిజమే ననిపించింది సాత్యకిరావుకి. తల్లిదండ్రుల యిష్టానికి లొంగి పోవడం న్యాయంగా తోచిందతనికి. అతని తెలివి తక్కువతనంకి యెదుటనే కొందరు తిటుతోంటే నోరు కదపలేక పోయాడు. అంతరాత్మలో స్థయి ర్యం శూన్యమై దూషణలతో కొట్టుకుపోయింది. జవాబు చెప్పలేని మూగతనం ఆవహించింది.

లోకం మూగ వోయి నీరస నిరాశలాంటి నిశీ థంలో దాగిపోయింది. జీవులు బాహ్యస్థితి మరిచి పోయారు. పరుపుమీద నిద్రమత్తులో పడివున్న సాత్యకిరావు పలవరిస్తున్నాడు. ప్రక్కనే పడుకొని వున్న తల్లి గావుకేక విన్నట్టు లేచింది.

'ఉహు — నూతిలోనో, గోతిలోనో పడ్తాను. ఏం చెప్పకు. నాకొద్దు. నేన్వినను,

లేచి కూచొన్న తల్లి 'జయా? జయా!?' పిలిచింది. ఆమె ముద్దుగా పిలిచే పేరది.

పడుక్కున్నవాడు పులిక్కిపడి లేచి కూచొ న్నాడు. 'ఆ!' అని గుడ్లప్పగించి చూసాడు.

'పలవరిస్తున్నావా, జయా?' అడిగింది అన్న పూర్ణ....

'ఆఁ ఆఁ, లేదు లేదే!' బొంగురు గొంతు.

'ఏమీ లేదు. పడుక్కో. నీయిష్టమొచ్చినట్టే జరుగుతుందిలే. నీయిష్టమే. పడుక్కో' అందామె.

పడుక్కొన్నాడు. బరువు కనురెప్పలు వాలి పోయాయి.

దుప్పటి కప్పి మంచంమీద కూచొన్నదామె. ఆరాత్రి ఆ మాతృమూర్తి, అక్కడ దేవుని శతధా ప్రార్థిస్తో, జాగరణ చేసింది. వేకువజాము భర్తతోజరిగిన విషయం చెప్పింది. వాడి యిష్టమే కానీయండని ప్రాధేయ పడింది. భార్య అవివేకానికి భర్త అసహ్యించుకొని గుప్త ద్వేషంతో వెనుతిరిగి పోయాడు.

* * *

'యీ దినం నిన్ను కల్సుకోవాలని మూడుసా ర్లొచ్చాను'

'చెప్పింది నీరజ'

'ఎందుకో భయం భయంగా వుంది

'కారణం?'

'రాత్రొక స్వప్న మొచ్చింది'

'పూర్తిగా చెప్పు?'

క్షణం మౌనం. ఒకర్నొకరు చూసుకొన్నారు. సాత్యకి జ్ఞాపకం తెచ్చుకొని ఆరంభించాడు.

''ఒక మామిడి చెట్టుంది. ఆచెట్టుకి పండీ పండని పండొకటి అందీ అందని యెత్తులో గాలికి వూగుతోంది. ప్రక్కనే యెన్నో కాయలు గంపనిండా వున్నాయి. దారిపోయినతను అవిచూసి వెళ్లిపోయాడు. ఒక పల్లెటూరి పిల్ల చెట్టులోని పండు తీసుకో తీయగా వుంటుంది అని చెప్పింది. యీ పండు పడడంలేదు నాకందడంలేదు కాయలెక్కువని ఆశపుడుతోంది. కాని యిష్టం లేదు. నన్నెవరో పిలిచారు. నేను గబగబావెళ్తాను. కాలు తగిలి గంప ఒరిగింది. కాయలు దొర్లిపో యాయి. చుట్టూ నేను పడిపోయాను. యింతలో నేను నిజంగానే కలలో పడినట్టే మంచంమీంచి క్రిందికి పడిపోయాను. అర్థంకాదు ఆలోచిస్తు న్నాను ఉదయంనించీ ...' అని వూర్కొన్నాడు.

సాయం సమీరం చల్లగా వుంది. సంజకాం తులు మనోహరంగా మార్దవంగా వున్నాయి. ప్రకృతి అనంతంలోకి ఓసారి తీవ్రంగా మారుతీ రావు చూసి —

'డ్రీమ్ యెనలైజు చేస్తా విను —'

చెవుళ్ల అప్పగించాడు సాత్యకి.

'నీ హృదయంలో వున్న బాధకి యిది సంకే తమ్. సంజ్ఞ. మామిడిపండు చెట్లో వున్నది, తార! గంపనిండా వున్న కాయలు, మీ బంధు వులు! పల్లెటూరి పిల్ల — నీరజ! ఎవరో పిలవడం నీ ఆదర్శమైన అనురాగం —తార భావన! అదే ఆనాటి రేయి వచ్చివేయడం. కాయలు జారడం బంధువుల్లో విముఖత — చెదిరిపోవడం నీవు పడిపోవటం నీ తల్లితండ్రుల మాటలకు అంగీ కారం చూపించి వెనుతిరగడం — ఆ మామిడి చెట్టే తార తల్లి.

దీర్ఘ చతురస్రం లాంటి మారుతీరావు ముఖం లోని విజ్ఞతలోకి సాత్యకిరావు సాదరణగా, కించ దాతృతతో చూసాడు.

'కల ప్రబోధం?'

'ఎండుకోసం ఆశించక కాయల కోసం ఉండి పోవడం'

* * *

వారం దినాల తరువాత మళ్లీ ఓ సాయంత్రం మారుతీరావుని కలుసుకొనేందుకు వెళ్లాడు సాత్యకిరావు. మారుతీరావు ఫైనలియర్ ఫిలాసఫీ ఆనర్స్‌చదువుతున్నాడు. ఆంధ్రాయూనివర్శిటీలో సైకాలజీలో మంచి ప్రవేశముంది. అతను చెప్పే కలల అర్థాలు చాలావరకు సన్నిహితంగా వుండటం చేత సాత్యకి బాగా నమ్మాడు.

'భయమేస్తోందండీ! రోజూ పాడు కలలొస్తు న్నాయి.' అతని ముఖములోకి చూచిన మారుతీ రావుకి కొంత ఆలోచించాల్సిన అవసరమొచ్చింది.

'రాత్రి వచ్చిన కలలు జ్ఞాపకముంటే చెప్పు?'

'నాలుగు కలలొచ్చాయ్!'

'ఆ ?!!!'

చిన్నగా నవ్వి గొంతుసవరించుకొని' ఒక చిన్న పాము నావెనకాలే వస్తూన్నది నన్ను పొడి చేందుకు వెనుదిరిగి చూసేసరికి పెద్దదై వెంటాడింది. నేను పరుగెత్తాను. అగ్నిలో పడి పోయాను. బాగా కాలి పోయాను. ఒక గుర్ర మొచ్చింది నన్ను పిలుస్తూ. ఎక్కడికో తీసుకు పోయింది. అక్కడ యెదురుగా గోడ. రెండోది...'

'ఆఁ'

'సముద్రపు ఒడ్డున కూచొన్నాం తారా నేనూ. కొంత సేపటికి సముద్రంలో కొట్టు కొంటున్నాను నేను. తార పక్కనెవరో నాకుతెలీని వ్యక్తి కూచొని చూస్తున్నాడు. తార నా వేపు రాబోతున్నది. ఏవో అరుస్తున్నది. ఆకెరటాల గోలలో వినిపించడం లేదు. వాడు రానివ్వడం లేదు తారని. తార యేడుస్తోంది. యింతలో ఓ [illegible] నామీంచి వెళ్లి పోయింది. నారక్తంతో నీరు యెర్రబడింది. మూడోది స్పష్టంగా జ్ఞాపకం లేదు. మా అమ్మను నేను చంపేసానట! [illegible] ఎవరో నిలదీసి అడుగుతున్నారు. నేను [illegible] పిల్లోడిలా భోరున ఏడుస్తున్నాను. ఛీ! ఛీ! [illegible] కోటి మరోఘోరం. మానాన్న తారను యెత్తు[illegible] పోయారట!' అని మౌనం వహించాడు.

స్వప్నవిశ్లేషణలో మునిగి పోయాడు మారు[illegible] రావ్.

'యీకలలతో రాత్రంతా నిద్రచెడిపోయింది ఉలికిపడి లేచేవాడిని. భయమేసేది. పడుక్కో[illegible] సరికి యేదో ఓకల కలవర పరచేది',

మారుతీరావు ముఖంలో అవ్యక్తమైన విచారం సుళ్లు తిరిగింది అప్పటికే చీకటి క్రమ్మింది. చలి వేయనారంభించింది

'పరవాలేదుబెంగపెట్టుకోకు. నీవనుకొన్నట్టే నీకు ఆనందకరంగానే జరుగుతుంది. [illegible] విచారించకు....' అని ఓదార్చిపంపించాడు.

నీరజ భర్తని అడిగినప్పటికీ తరువాత'చెప్తా నులే' అని ముగించాడు సంభాషణ. సాత్యకిరావు గదికి వెళ్ళిపోయాడు.

* * *

ఆమె నెవరో మోసం చేస్తున్నట్లు నిరాశతో అతని ముందు నిర్లక్ష్యంగా తార ప్రవర్తించ డంతో సాత్యకి మనసులో పాడయింది. భోజ నం యిష్టపడలేదు. ఆరోగ్యం చెడినట్లయింది. గదితలుపులుమూసికొనిఆసాయంత్రం చీకటిలో, పడుకున్నాడు.

అతని కళ్లముందు యెన్నెన్నో ప్రత్యక్ష మవుతున్నాయి. వూగుతోంది. పోల్చుకొనేందుక. వీలులేని వేగంతో ఏమిటది ? ఉరితాడు!!ఆఁ!!!' చీకటిలోంచి దూసుకొని 'రంయ్' మంటూ ఓమెరుపు ముక్క తన మీదకు వస్తోంది. తన కళ్ల ముందు క్రూరంగా తిరుగుతోంది. కత్తి ఆఁ!!' గాజుగ్లాసులో నాలుగయిదు బొట్లు చుక్కలుపడ్డాయి.ఆగ్లాసుతనపెదవులమీదికీ బ[illegible]

శాంతంగావస్తోంది. విషం!'అంపా' అతను కళ్ళు మూసుకున్నాడు.మూసుకొనిపడివున్నఅతనిశరీరం మీంచి పోయేందుకు భూతంలా ఘోరణ భీభత్సం చేస్తూ తన మీదికి దుముకుతూ ఫీంకరిస్తూ, పళ్ళు, క్రూరంగా కొరుకుతూ వస్తోంది.! రైలు 'అంపా ఆ!' అనే అవేపునః పునః ప్రత్యక్షం! విర్బంధంగా!

. సాలె గూడులో చిక్కిన కీటకంలా సాత్యకిరావు పరిస్థితి విషమించింది. ఏమీ కేక లేశాడు.

ఆపరిస్థితి వూహించిన మారుతిరావు అసమయానికి అక్కడ వుండటం చేత ప్రవాహంలో కొట్టుక పోతున్న వాడికి రెల్లు దుబ్బు దొరికి నట్టయింది. ఇంగ్లీషు సినిమాల గురించీ, హాస్యాల గురించి, ప్రఖ్యాత మానసిక శాస్త్రజ్ఞుల గురించీ, వారికి యెదురయిన జటిల సమస్యల గురించీ చెపుతూ రెండు దినాలు అతనితో తిరిగాడు.

రంగయ్య అంటే చిన్ననాటి నుండీ గౌరవముంది అన్నపూర్ణకు. యింట్లో దిక్కు లేక రంగియ్య యువరైయ్యావయోఎనే రంగూన్ వెళ్ళిపోయాడు. ఉద్యోగం సంపాదించాడు. రెండో ప్రపంచ యుద్ధంలో పని చేసాడు. క్విట్ యిండియా విప్లవానంతరం కలకత్తా చేరుకొన్నాడు. అంటే రెండో ప్రపంచ సమరం ముగుస్తున్న రోజుల్లో నన్నమాట. నడిచే వచ్చేటట. రైల్వేలో ఒ ఉద్యోగం సంపాదించాడు. చదువుకొన్నది ఐదవ తరగతే అయినప్పటికి లోపం పోకడ అర్థంచేసుకున్నాడు. రిటయిర్ అయ్యాకా పల్లెటూరు వచ్చి పదెకరాలు పొలం కొనుక్కొని కాలం గడుపుతున్నాడు పెద్ద కొడుకు గెజిటెడ్ ర్యాంక్‌లో పని చేస్తున్నాడు. రంగయ్య అంటే సామాన్యులకు కూడ గౌరవ భావం కలగటానికి యిదో కారణమేమో!

అన్నపూర్ణ కష్ట సుఖాలన్నీ చెప్పిం తరువాత కొడుకు గుర్తించి చెప్పింది.వాడిపెళ్లితప్పయిండెల మీద కుంపటి యెందుకయిందో వివరించింది.

రంగియ్యకులాంతర్వివాహాలు తప్పలేదన్నారు. చరిత్ర పొందిన వివాహాలని సోదాహరణంగా చెప్పి ఆమెని ధైర్యపరిచాడు. ఆ పెళ్ళికి ఒప్పుకోమని గ్రామంలో చేయించమనిపట్టు దలఎట్టాడు రంగయ్య అంటే చిన్ననాడే ద్వేషించేవాడు— గోపాలస్వామి ఇప్పుడీ సలహా యివ్వటం పుండు మీద కారం చల్లినట్లయింది. అయితే రంగయ్య గ్రామంలో ఉన్న గౌరవభావానికి యెదురు తిరగలేక తనలో తనే నొచ్చుకుంటున్నాడు బాధ పడుతున్నాడు.

సరిగ్గా అలాంటి సమయంలో మారుతిరావు రాసిన ఉత్తరం పోస్ట్ బంట్రోతు యిచ్చి సంతకం తీసుకొని వెళిపోయాడు.

అన్నపూర్ణ ఆఉత్తరం రంగయ్యగారికి చదవమంది. పెద్దలు తెల్పింది రంగయ్య గారు... ఆఉత్తరం సాంతం చదివాడు లతను మిత్రుడా లాభం అని ముగించేటప్పటికి,ఆమె ముఖంలో నెత్తురు చుక్క లేకుండా అయింది కళ్ళల్లో నీరు గిర్రున తిరుగుతోంది. ఆమె పమిట చెంగుతో తుడుచుకొని యేడవ నారంభించింది.

రంగయ్య గారి మాటకి నలుగురూ బలపరచిన ఫలితమే గోపాలస్వామిగారి ప్రయాణం—తారతో సత్యకి వివాహ నిర్ణయం!

* * *

శిశిరం వసంతంలోకి మారుతున్న శుభ సమయమది. పాతకొత్తల మేలుకలయిక ఆరోజు. పట్నపు నాజూకు తనం పల్లీయుల నిరాడంబరతలోకి అడుగు పెట్టిన అదృష్ట గడియది. మలి సంజ పున్నమి వెన్నెల మధురిమలో కళకళలాడుతున్న అపూర్వ సంఘటనది. యువతరం సాహసంలో నవభావం పరిమళిస్తున్న సుందర దశకు హర్షిస్తోంది వృద్ధతరం.

ఆసాయంత్రం పట్నం వాళ్ళు రెండెద్దుల బళ్ళల్లో పదిమందికిపైగా యువతులతోవచ్చారు. వూరు మహోత్సాహంతో కోలాహలంగా వుంది. సందడిగా వుంది. అందరిలోనూ ఆనందం ఉప్పొంగుతోంది.

అందమయిన పూలతోటలా వుంది వివాహ మంటపం. అనేక రకాల పూవులు గాలికి కులుకుతున్నట్లుంది. ఆజనంతో.

మహోన్నత భవిష్యత్‌ని వాంఛిస్తూ మంగళ వాయిద్యాలు మ్రోగుతున్నాయి

ఆచారాల ప్రకారం పసుపు రాసారు, శంఖవదం స్త్రీతలు వసితుల జెసింది.

బ్రాహ్మణులు మంత్రాలు వల్లిస్తున్నారు. లగ్నంలో జనం అక్షతలు చల్లుతున్నారు. జానకమ్మ కళ్ళల్లో ఆనందం వసించింది. సిగ్గుతో తల వాల్చేసింది తార. మిత్రురాళ్ళుఅక్షతలతో సాత్యకిరావుని మన్మథుని ఆయుధాల్తో కొడుతున్నారు. ప్రజల్లోనుండు ఆశ పండు వెన్నెల కురుస్తోంది.

నీరజ పెద్దరికాన్ని తలకిస్తూ ఓ ఎక్కు కూచొన్నాడు మారుతిరావు. రంగయ్య బ్రాహ్మణుల ఆదేశాలను పాటిస్తున్నాడు.

వసంత ఉదయం. పిచికల కలకలరావాలు— కోయిలల కుహూకుహూగానాలు— చిరుగాలిలో పూల బాలల నృత్యం— పావురాల పరుగులులా పవిత్రంగా వుందక్కడ!

సాత్యకి వంగి ఆమె మెడలో మంగళసూత్రం ముడివేయబోయాడు.

యెక్కడో ఆలంపడిలో ఒ స్వరం—ఏదో స్వరం

'ఆః !'

'పెళ్ళి కొడుకు తండ్రి?'

'పెళ్ళ యాడా?'

'ఒడల్‌మీద ఒక చిటి వుండదా?'

కలవరం —గోల

మండపానిలం దావానలమయింది.

'ఏం!?'

అతని అడుగు ఆమె చేతి గాజులు మీటింది. ఆ చేయి లాగి, పెదవి కొరికి తార బెదురుతో, భయంతో, బాధతో ఏకారంగా చూసింది. బ్రాహ్మణులా రంగయ్య కటిసి 'యెంలేదు ఒత్తిడె !ముహూర్తం మించిపోయింది పడనీయ్' అని అపారు బలవంతంగా.

ముళ్ళు పడ్డాయ్!

పూలు యెంత పొంగాయి! మొక్కుబడి పోయినాయి. వివాదం వెక్కిరింతగా ఉంది.

సాత్యకిరావు శోభనం గదిలో వుండాల్సిన సమయానికి పిచ్చాసుపత్రిలో ఓ మంచం విశ్రాంతి సమయం లంకిత మయింది.

ఆయిరగాలు ఆపస్మారం మాపిన సరోరుహ వ్యూహంలో పడ్డట్టు సాత్యకి ఆమంచం మీద పడ్డాడు.

పరస్పరసహాయం

ఒక యువతి నడుపుతూన్న కారు షడన్‌గా ఆగిపోయింది మంచి రద్దీగా ఉన్న రోడ్డులో. ఆమె ఎంత ప్రయత్నించినా తిరిగి స్టార్ట్ కాలేదు. తప్పుకొనడానికి దారిలేక వెనుకనున్న కార్లు హారన్లు ఓరెత్తిస్తున్నాయి ఎడతెరిపి లేకుండా. ఆమెకు కోపం ముంచుకొచ్చింది తలుపుతీసుకు దిగి వెనకనున్న కారు దగ్గరకు దూకుడుగా నడిచి ఆకారు నడుపుతూన్న యువకుడితో ఇలాఅంది—"మిస్టర్ మీకు చాతనయితే దిగివెళ్ళి నాకార స్టార్ట్ చేసిపెట్టండి ఈలోపున మీకారు హారన్ని నేన మ్రోగిస్తూ ఉంటాను."

యువకుడు:— ప్రేయసీ. నీ అందం నన్ను పిచ్చివాడిని చేస్తోంది. భూమ్యాకాశాలు తల్లక్రిందు లయినా సరే, సముద్రాలు పొంగిపొర్లినా సరే నిన్ను ప్రేమించకుండా ఉండలేను.

ఆమె: — సరే సరె. అవన్నీ జరిగినప్పుడు ప్రేమించకుండా ఉండొద్దుగానీ, ఇప్పుడు మాత్రం ప్రేమించకుండా ఉండండి.

అనుమానం

కొందరు "మాచ్‌ఖండ్‌ఫాల్స్" చూడటానికి ఎక్స్‌కర్షన్‌కి వెళ్లారు. టూరిస్ట్‌గైడ్ అరగంట సేపు ఆ జలపాతం గురించి ఏకబిగిని లెక్చరిచ్చాడు. అంతా విన్న తరువాత ఒక ఆవిడ ఇలా ప్రశ్నించింది:

"మరయితే ఇంత పెద్ద జలపాతాన్ని నిర్మించడానికి ఎన్ని సంవత్సరాలు పట్టింది?"

బరువు

ఒక పల్లెటూరి ఆసామీ ఒక బంగీని పోస్ట్ చేయటానికి వచ్చాడు. క్లర్కు దాన్ని తూచి "బరువు ఎక్కువైంది. ఈ బిళ్లలు చాలవు ఇంకా అంటించాలి" అన్నాడు.

ఆ ఆసామీ ఆశ్చర్యపోయేడు— "ఏమిటీ ఇంకా అంటించి బరువు మరీ ఎక్కువ చేయాలా" —అంటూ.